

Mill. Kr. af Statterhernes Sommer, ikke til Fordel for Staten, men til Fordel for enkelte Mænd i Landet, og disse 20 Millioner Kroner er jeg berettiget til at lægge til. Vi ere derved adskilligt op over 100 Mill. Kroner, men lad os blive staaende derved, ikke gaa for højt, men hellere for lavt. Lad os saa et Øjeblik se, hvad det vil sige. Det bethder for det første 50 Kr. pr. Individ af hele Befolkningen og dernæst 250 Kr. pr. Familie af hele Befolkningen. Men 250 Kr. aarlig pr. Familie af hele Befolkningen er et saa kolossalt Beløb, at jeg antager, at dette høje Ting vil være entigt med mig i, at det er altfor højt, og at det ikke staar i et nogenlunde rimeligt Forhold til Landets Skatteevne. Lad os et Øjeblik se paa den anden Side og særlig paa Landbrugets Stilling, se paa Statterhernes Gyne i det hele taget til at bære disse kolossale Byrder. Ja, jeg ved jo nok, at der fra enkelte Sider af og til har lydt spottende Røster fra enkelte Mænd her i dette Ting over de Klager, som Landbruget atter og atter er kommet med, men derfor skal jeg ikke lade mig afholde fra at komme frem med, hvad der i strengeste Forstand er i Overensstemmelse med Birkeligheden. Det er os alle bekendt, at Gjendommenes Bærdier i de sidste Aar ere gaaede ned med 20—30 pCt.; endvidere er det bekendt for os allesammen, at Priserne gaa nedad paa Landbrugets Produkter, paa et enkelt Omraade, nemlig Flæsk, levende Svin, som er et Hovedprodukt, til saadant noget som 15—16—17 Ore pr. Bund levende Vægt. Saaledes forholder det sig med Landbrugets Gjendomsværdi og Landbrugets Indtægtsfæder. Se vi saa videre paa Stillingen, er Landbruget jo stærkt bebyrdet, og Tilstanden er jo saaledes, at det tør siges som afgjort sikkert, at det er umuligt andet, end at den almindelige Mand, som har med Landbruget at gøre, maa gaa tilbage Aar for Aar i Velstand og timeligt Velvære. Selv med den største Sparommelighed og Slid er det ikke muligt for ham at klare sig paa anden Maade. Det er en uimodsigelig Kendsgerning. Jeg haaber, at adskillige ærede Medlemmer af dette Ting, som staa paa Flertallets Side, ville være enige med mig i, at det forholder sig saaledes. Jeg antager nemlig, at Proprietærstanden her i Landet føler det samme, ja, jeg er tilbøjelig til at tro, at mange af Proprietærstanden føle det endnu haardere og endnu stærkere end den almindelige Gaardmandsklasse paa Landet. Stillingen er altsaa saaledes, at hvor en Mand ikke er Ejer af sin Gaard uden Gæld, hvor der altsaa er en Gæld, større eller mindre, er der ab-

solut Tilbagegang, absolut Forøgelse af Gælden o. s. v. Det er en Kendsgerning, vi absolut maa se paa, se lige i Øinene, og jeg kan ikke skønne rettere, end at det er vor Pligt at søge, saa godt vi kunne, at indrette Statshusholdningen i Overensstemmelse med denne Kendsgerning. Jeg skal ikke her komme ind paa — det vilde blive for vidtløftigt — hvad der kunde gøres, og hvad der er forsøgt gjort gennem særlige Love, ikke komme ind paa at tale hverken om Rentefodens Nedvættelse, som vi forleden Dag havde til Forhandling her i Tinget, eller andre Lovforslag i lignende Retning, men jeg skal pege paa to Veje ganske kort og sige, at over for denne uimodsigelige Kendsgerning ere disse to Veje absolut fornødne. Den første Vej er den, at vi maa søge at naa til en retfærdigere Fordeling af den kolossale Skattebyrde; det er uomgængelig nødvendigt og vil hjælpe ikke saa lidt. Det er jo det høje Ting bekendt, at der for Tiden er store Formuer, som ikke svare noget Bidrag i Stat, ja, den egentlige Formue, kan jeg gerne sige, svarer ikke en eneste Ore i Stat til Staten, i alt Fald ikke ad direkte Vej, men desforuden er der kolossale Formuer, som ikke en Gang betale Stat til Kommunerne, saa hvis vi først stillede paa at fordele denne Skattebyrde paa et bredere Grundlag, vilde vi selvfølgelig derved sprede Byrden, og det vil jo hjælpe noget, men det er ikke tilstrækkeligt. Der er en anden Vej, vi absolut maa ind paa og ikke kunne slippe for at komme ind paa; det er en sparsommelig Statshusholdning: ned med Udgifterne; en sparsommelig Statshusholdning, saa at vi saa vel i stort som i smaat beslutte os paa at sætte Tæring efter Næring. Jeg vil minde om, at vi først og fremmest maa nedad med de uproduktive Udgifter og nedad med Militæruddgifterne. Det er mit Haab og min Tro, at vi maa komme dertil, at den offentlige Mening vil træve det med uimodstaaelig Magt, saa at ogsaa Flertallet i dette Ting vil fremsætte det selv samme Krav.

Derjom jeg nu vil se paa det foreliggende Finanslovsforslag ud fra disse Betragtninger, som jeg her har gjort gældende, kan jeg ikke skønne rettere, end at det foreliggende Finanslovsforslag har været overordentlig hensynsfuldt og er snarere gaaet for vidt, end at man skulde have indskrænket for meget. Klager og Anker over, at man har foretaget for store Nægtelser her og hist, passe ikke i Sammenligning med den Udbygning, jeg her har givet over Stillingen her i Landet og Forholdet mellem Skatteevne og Skattebyrde. Saa det civile Omraade